

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Titvlvs XX. De iniurijs, & damno dato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

saltem quoad incurrendam pœnam. donec ei legitime intimeretur, eiusque legitimam notitiam habeat, cap. ex parte. de concess. præb. in 6. Quod si nonnunquam dispositio aliqua ignorantes comprehendat, puta cum exprimitur in ea, vt ex tempore data obliget, Glo. in Clemen. 2. in verb. Ex nunc de heret. in 6. aut cum ponitur in ea de eum irritans, id solum de annullatione actus, quæ non est proprie pœna, & non de pœna proprie intelligitur, ita Panor. & Fel. in c. 2. de constit.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiq.

24 Privilegia, dato aliquo effectu, quem operantur contra ius commune, ad alios saltem ad eos, ad quos non mouet eadem ratio, extendi non debent, argumen. cap. cum in his. de privileg.

DECISIO XXV.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiq.

25 Prælati ab Episcopi iurisdictione exempti, & immediate Papæ subiecti, iurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos habent. Glo. in Clemen. 1. in verb. Proprij. de reb. eccl. non alien. & cum suis subditis ea omnia, quæ episcopus potest, exercere valet.

DECISIO XXVI.

Ex cons. 2.4. in Nouis, deest in antiq.

26 Privilegium fori, quæuis clericis in Minoribus constitutus ante 14. annum sublatum sit, nisi clericalem habitum, & tonsuram deferentes alicui ecclesie de mandato episcopi inseruiant, vel de eiusdem licentia in seminario, vel in schola, aut vniuersitate quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versentur, privilegio tamen Canonis, cap. si quis sua dente, 17. q. 4. per Concilium Trident. sess. 23. de reform. ca. 6. non priuantur; cum nulla ibi Canonis, sed fori tantum mentio facta sit, & ius antiquum, nisi quatenus ius nouum illud expresse tollit, non censetur sublatum, l. præcipimus. de appellat.

TITVLVS XIX.

De Purgatione vulgari.

S V M M A R I V M.

1 Purgatione vulgari se purgans, vel purgare se volens duellus peccat.

DECISIO I.

Ex consil. 2. (alias) 2. in vtrisque.

1 Diffamatus de crimine iniuste ab alio, & pro fama suæ recuperatione, duello, & iuramento se purgare delibens mortaliter peccat; cap. 1. & 2. de duello, & si de facto id faciat, excommunicationem, & alias pœnas incurrit ex Concilio Trident. sess. 25. cap. 19. de reform. non solum si duellum solemne fuerit, sed etiam si priuatum, & sine vlla solemnitate patrinorum, aut patronorum, & aliarum monitionum, aut diffidationum habitum; ita Greg. XIII. Extravag. Ad tollendum. c. di. 1582. secus autem si solummodo voluntatem committendi duellum habeat, cumque Tridentinum Concilium vbi supra. neque Papa duella mentalia puniant, sed tantum realia, argum. c. si de homic. Sicut nec occidendi voluntas irregulariter aliquem efficit, sed occisio ipsa realis, c. si aliquis de homicid. Talis autem excommunicatio maior per duellum solemne incurrit, per Tridentinum, & etiam per Pium IV. Extravag. Ea quæ edit. Ann. 1560. Summo Pontifici reseruata, per præfatam Gregor. XIII. Extravagantem ad duellum etiam priuatum extenditur.

TITVLVS XX.

De iniurijs & damno dato.

S V M M A R I V M.

- 1 Testis iniuste interrogatus, reum non detegens damnum fisco non restituit.
- 2 Res mobiles in bello captae capientium sunt.
- 3 Pater repetere non potest, quæ ex charitate pro filijs soluit, nisi protestatio præcedat.
- 4 Penitens, qui confessario quid restituendum dedit, satisfecit, donec sciat non fuisse restitutum.
- 5 Mercedem iustam officialibus suis respublica assignare tenetur.
- 6 Officialis, aliquid iniuste accipiens ad restitutionem tenetur.
- 7 Iniuria filij redundat in patrem.
- 8 Damnum datum restituere tenetur, qui alteri suadet, vt creditum solutum exigat.
- 9 Debitor incertorum, si sit pauper, potest illa sibi tanquam pauperi retinere.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 4.

1 Quando pœna iure ipso ob aliquod delictum imposita est, testis legitime interrogatus, & reum non detegens, damnum fisco restituere non tenetur; cum testis ille nulla bona suo falso testimonio auferat fisco, nec causa proxima damni alicuius existit; nec pœna in foro conscientie ante sententiam debetur; ex Glo. recep. in cap. fraternitas, 12. q. 2. Restituere autem non tenetur, nisi qui impedit alium ad querendum id, quo iam habebat ius quaesitum in re, vel ad rem per actionem, vel officium iudicis, ex Nauar. in Manu. c. 17. num. 69. quale in proposito fisco habere non videtur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3. de restit. spoliat.

2 Res mobiles in bello iusto, siue iniusto captae, ex tacita quadam Principum conventionione, attenta iustitia belli, quæ ex indictione, & auctoritate suprema temporali facta colligi solet, quamuis alia vera non concurrat, capientium esse censentur, nec postea ab alijs quouis modo recuperatae, Dominis prioribus necessario restituendæ sunt; nisi forte sint res, in quibus locum habet ius postliminij, vt sunt naues oneratae, & curus, & bonæ portantes, & trahentes frumenta, & commentum, & alia huiusmodi, quæ solum causa belli, & prælij feruntur, l. 2. & 3. ff. de capt. & l. 2. C. de capt. & postlim.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 5.

3 Sante statuto, vt filius familias nondum emancipatus, si in patris potestate constitutus, propter suum delictum condemnari possit in legitima, quæ ei ex bonis patris deberetur, si tunc pater moreretur, si aliquis filius familias in illa condemnatus sit, & pater mendaciis, & periurijs suis, & amicorum, probet se non habere vlla bona, ex quibus legitima filio debeatur, tenetur ea pater fisco, vel iudici, cui debeatur quarta illius legitimæ, restituere; cum pœna etiam in conscientia post condemnationem debeatur; ex S. Thom. 2. 2. q. 62. c. 4. vnicuique enim ius suum, & sibi debitum reddendum est; l. in iustitia, ff. de iustit. & iure. Nec vlli se, vel bona sua, per mendacia, & periuria defendere licet, ex præcit. S. Thom. 2. 2. q. 69. art. 2. Post tamen pater in partem restitutionis computare ea, quæ filius antea patri ad lusum, & alia illicita subtraxit, & quæ alias soluit propter delictum ad eodẽ filio perpetratum, licet enim repetere non poterit pater quæ ex charitate, & pietate pro filijs soluit, nisi prius facta fuerit protestatio, quod ea animo repetendi impenderit; illa tamen,

men, quæ coactè impendit, repetere potest; & in dubio animo repetendi maximè in casibus allatis, impedisse censetur.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 37. de solution.

- 4 **P**œnitens, qui confessario pecuniam dat, ut ea creditoribus suis occultis satisfaciatur, si confessarius eam in suos vobos bonos, vel malos impenderit, mentitus pœnitenti, quod creditoribus suis satisfecit, ab alia satisfactione excusatur, do nec ei confessarij dolus innotuerit, arg. ca. significatur. de pignorib. & confessarius ad satisfaciendum pro eo tenetur; Sin autem Confessarius pœnitentem monuerit, quod non satisfecerit, tenetur pœnitens ad satisfaciendum, nisi confessarius possit, & velit satisfacere: cum ad restituendum non minus ipse, quam pœnitens ex dolo suo obligatur: eo quod subrogatus naturam eius supiat, cui subrogatur, l. cum qui. §. qui iniuriarum, ff. si quis cautionibus.

DECISIO V.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiq.

- 5 **C**um in stipendiorum taxatione ad hoc, ut sit iusta, debeat inter cetera respici valor rerum ad victum, & vestitum necessarium, qui cum modernis temporibus sit auctus, iniustum est, ut antiqua taxa nunc seruetur; & cum respiciendam iure naturali quam diuino, & humano ius officialibus mercedem iustam assignare teneatur, consequenter suffragandi vim habens, & suffragia plura, quam liceat, clâ immitrens ad hoc, ut officialibus debitum stipendium augeatur, etsi peccet, quia tamen nullum damnum iniustum Reipub. dat, sed potius honori, & decori illius consult, iniustam mercedis taxationem ad iustam debitam, etsi iniusto modo reducens, ad restitutionem aliquam Reipub. faciendam non obligatur; Sicut qui clam sibi debitum a debitore nolente sibi solvere accipit, etiam si fortè accipiendo peccat, quia tamen damnum iniustum ei non infert, restituere non tenetur, ut ait Glof. in c. ius gentium, d. 1. & Nauar. in Man. ca. 17. nu. 112.

DECISIO VI.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiq.

- 6 **O**fficiatis licet Principis mandatum exequendo, non secundum verba, sed secundum mentem eius non peccet, si tamen ab eo, qui ne iniuste coram Deo puniatur, aliquid dat sponte, quicquam accipiat, danti acceptum restituere tenetur, l. 3. & vlt. ff. de condit. ob turp. cau. & Nauar. in Man. ca. 17. nu. 30.

DECISIO VII.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiq.

- 7 **C**um iniuria filij redundet in patrem, l. 1. §. iniuria. pater si ad pœnam civilem ob mortè filij, & iniuriam filio illatam agere nequit, ob iniuriam tamen ipsimet patri sic illatam iuste agere valet.

DECISIO VIII.

Ex cons. 6. in Nouis, deest in antiq.

- 8 **D**ammum datum restituere tenetur, qui alteri ignorati uadet, ut creditum exigat, quod suadens sciebat, aut scire debebat esse solutum, ut patet ex Toto. de condit. indeb.

DECISIO IX.

Ex cons. 9. in Nouis, deest in antiq.

- 9 **D**ebitor incertorum, si sit pauper, quamuis illa sibi tantquam pauperi retinere possit, ex Nauar. in Man. ca. 17. nu. 171. quod tamen certis creditoribus debet, illis, si etiam ipsi pauperes sint, restituere tenetur, nisi dilationem ab eis obtineat; quod si habeant creditores vnde viuunt, excusatur debitor non habens ultra necessaria sibi, & familiae suæ, do nec ad pinguiorem fortunam deveniat, quæ si nunquam veniat, omnino excusatur, ut ait præcit. Nauar. in Man. cap. 17. nu. 54. & 62.

TITVLVS XXI.

De Pœnis.

SVMMARIVM.

- 1 Excommunicatio lata in religiosum solemnizantem coniugium non est per Conc. Trid. sublata.
- 2 Damnatus ad carcerem perpetuum cum victu quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ, ad mortem damnatus censetur.
- 3 Pœna parochi, cuius culpa parochianus sine pœnitentia moritur, est arbitraria.
- 4 Communicans cum suspensio ab oratione, excommunicatio nem non incurrit.

DECISIO I.

Ex cons. 14. alias 10. de constit.

- 1 **S**acerdos regularis, vel secularis qui alterius parochi spon- sos sine illorum parochi licentia solemniter matrimonium coniungere, aut benedicere ausus fuerit, & excommunicationem Clem. 1. de privileg. & suspensionem ipso iure incurrit; x Conc. Trid. sess. 24. c. 1. de reform. matr. nec per suspensionem a Concil. prædicto additam, excommunicatio ipso iure religioso imposita tollitur: cum lex prior per posteriorem, nisi expressa, aut ei contraria sit, non tollatur; cap. 1. de constit. in 6. & sublatio illius, nec in Trident. exprimitur, nec Concil. Clementina contrariatur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

- 2 **D**amnatus ad carcerem perpetuum cum victu quatuor vnciarum panis pro cibo, & totidem aquæ pro potu singulis diebus, ad mortem damnatus censetur: cum regulariter ad vitam sustentandam ista non sufficiant, & morte secuta, damnans irregularis efficitur.

DECISIO III.

Ex cons. 1. alias 22. de parochijs.

- 3 **P**œna parochi, cuius culpa parochianus sine sacramento moritur, arbitraria est, talis tamen mortaliter peccat, & grauius puniendus est.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 55. de sent. excomm.

- 4 **C**ommunicans cum suspensio ab officio, vel oratione, excommunicationem non incurrit, aut irregularitatem, cum id nullo iure sit expressum, irregularitas autem non nisi in casibus a iure expressis contrahitur. c. Is qui de senten. excomm. in 6. & glo. in c. fin. de iur. patron.

TITVLVS XXII.

De pœnitentijs, & remissionibus.

SVMMARIVM.

- 1 Naufragorum res, ut eas dominis restituant, vel ignorantes capientes licet non restituant, excommunicationem Bullæ Cænenon incurrun.
- 2 Facultas absoluendi ab omnibus peccatis non est indulgentia, nec per Bullam lubilai reuocata.
- 3 Clausula derogatoria in Bullis posterioribus apposta alias priores annullat.
- 4 Confessarius erga pœnitentem rusticum quomodo se gerere debet.
- 5 Odium, & rancorem malum, non iniuriarum actionem quis remittere tenetur.

Locare